

# Memorandum

## *Speerpunten voor een leeftijdsvriendelijk lokaal beleid*

*Lokale verkiezingen 2024*

# Inhoudstabel

INLEIDING	<i>Pag. 3</i>
1. Geef ouderen een structurele <b>stem</b> in het lokaal beleid	<i>Pag. 4</i>
2. Transformeer de lokale omgeving tot een gezonde, <b>toegankelijke en verbindende ruimte</b>	<i>Pag. 5-6</i>
3. Garandeer een sterk lokaal <b>zorgbeleid</b>	<i>Pag. 7</i>
4. Ontwikkel een levensloopbestendig <b>lokaal woonbeleid</b>	<i>Pag. 8</i>
5. Zet extra stappen in de strijd tegen <b>armoede</b>	<i>Pag. 9</i>
6. Maak werk van een <b>digitaal inclusieve samenleving</b>	<i>Pag. 10</i>

## Vooraf

Ook voor Brakel gelden de statistieken dat tegen 2030 ruim 30% van de bevolking ouder dan 60 jaar zal zijn. Trek van de totale bevolking de (nog) niet stemgerechtigde personen af dan kan redelijk worden vastgesteld dat meer dan **40% van de kiezers** tot de seniorenleeftijd behoren.

Als lokaal bestuur sta je daarbij voor een duidelijke uitdaging: zorgen dat elke inwoner op een actieve en kwaliteitsvolle manier kan **deelnemen aan het leven in je gemeente**. Zowel op jonge, als op oudere leeftijd. De omgeving die je daarvoor als lokaal bestuur creëert, en de mate waarin die een antwoord biedt op de wensen en noden van wie ouder wordt, zal daarin doorslaggevend zijn.

Een succesvol lokaal ouderenbeleid begint met oog voor diversiteit. Want zowel in leeftijd als in levenssituatie lopen 'senioren' sterk uiteen. Van de engagementen die ze opnemen, over de kansen en kwetsbaarheden die ze ervaren, tot de cultuur en de netwerken waar ze deel van uitmaken en hun uiteenlopende competenties.

Iedereen krijgt er de kans om hier actief aan deel te nemen, door te blijven participeren en zich te ontplooiën. Drempels moeten worden weggenomen en waar nodig moet ondersteuning voorzien worden.

Voor de samenstelling van dit memorandum is er tevens rekening gehouden met de resultaten van de enquête "leeftijdsvriendelijke gemeente" en de denkmomenten "Bepaal je eigen verhaal – de toekomst van de ouderenzorg"

Daarbij komt, wat je investeert in een leeftijdsvriendelijke gemeente, **de actieve bevolking van nu zijnde de senioren van morgen**, ten goede komt.

# 1. Geef ouderen een structurele stem in het lokaal beleid en bevorder de participatie en het engagement van ouderen

*Een voortdurende dialoog is een essentiële basis voor een leeftijdsvriendelijk lokaal beleid. Structurele inspraak- en participatiemogelijkheden voor ouderen zijn dan ook onontbeerlijk.*

## Actiepunten:

- **Stimuleer ouderen om hun stem uit te brengen:** Zet initiatieven op die stimuleren om hun stem uit te brengen en werk oplossingen op maat uit voor ieder met zorgnoden.
- **Zet in op een sterke lokale seniorenadviesraad:** Betrek deze raad bij de totstandkoming van het meerjarenplan en het uittekenen van het lokale participatiebeleid, en schakel deze raad actief in bij het uitdenken van het lokaal beleid.
- **Breng de noden van ouderen in de gemeente in kaart:** Hou de vinger aan de pols, bijvoorbeeld door het uitvoeren van een **ouderenbehoefteonderzoek** en door samen met de lokale ouderenraad initiatieven op te zetten om in dialoog te gaan met hen die je vandaag minder bereikt
- **Behoud een duurzaam partnerschap tussen de lokale ouderenraad, de ambtenaren en de schepenen voor senioren:** De wisselwerking tussen deze drie partners is bepalend voor het lokaal ouderenbeleid. Zorg dat deze partners elkaar kennen, openstaan voor elkaars perspectief, en elkaar versterken in het bouwen aan een leeftijdsvriendelijke omgeving.
- **Maak iedereen wegwijs in het lokaal participatielandschap:** Communiceer helder over de wijze waarop we kunnen participeren in het beleidsproces. Informeer ons actief en zorg dat alle informatie gemakkelijk terug te vinden is.
- **Neem het perspectief van de senioren- bovenlokaal mee:** Er wordt volop ingezet op regiovorming waardoor bovenlokale overleg- en samenwerkingsverbanden, als zorgraden en vervoerregioraden, een steeds grotere impact zullen hebben op het lokale beleid.
- **Blijf het verenigingsleven ondersteunen:** Ondersteun verenigingen zodat ze ten volle hun rol kunnen spelen als katalysator van een sterk sociaal weefsel in onze gemeente. Maak mensen actief warm voor het lokale verenigingsleven. Zorg dat ze hun activiteiten in toegankelijke, betaalbare en goed onderhouden zalen of lokalen kunnen organiseren, dat er digitale aansluitmogelijkheden zijn, en dat ze kwalitatief materiaal ter beschikking hebben. Heb oog voor vernieuwende initiatieven

## 2. Transformeer de lokale omgeving tot een gezonde, toegankelijke en verbindende ruimte.

*Inzetten op gezondheid, sociaal contact en beweging draagt bij tot het welzijn van elke burger en is in het bijzonder belangrijk voor het welzijn van senioren. **Creëer een omgeving die uitnodigt tot beweging** en ieders levenskwaliteit bevordert.*

### Actiepunten:

#### **– Zet in op toegankelijkheid van de omgeving:**

- Er zijn heel wat ouderen minder mobiel dan ze zouden willen en ervaren ze moeilijkheden waardoor ze niet raken waar ze willen of wanneer ze daar zouden moeten zijn. Kom hieraan tegemoet met een sterk lokaal mobiliteitsbeleid dat ook voor iedereen een maximale bereikbaarheid garandeert. **Voldoende toegankelijke, gebruiksvriendelijke en betaalbare vervoersopties** zijn daarbij een must. Voorzie voldoende passende opties van vervoer op maat en vrijwilligersvervoer om te garanderen dat iedereen, ook mensen met een beperking of zonder auto, rijbewijs of fiets, mobiel kunnen zijn. Zorg voor toegankelijke en comfortabele halte- en oversteekplaatsen.
- Voor velen is de auto nog steeds het belangrijkste vervoermiddel wanneer het er om gaat kleinkinderen af te zetten en op te halen en boodschappen te doen. Een goede veilige bereikbaarheid met de auto van het centrum van Brakel is dus zeer belangrijk. Veel omrijden en moeilijke kruispunten, zoals de Meerbeekstraat met de Jagerstraat, maken het lastig. Een minimale aanpassing in het circulatieplan van de gemeente, bijvoorbeeld het omkeren van de rijrichting voor het kerkportaal op de markt, zou veel erger wegnemen.
- Blijvende aandacht voor voet- en fietspaden en oversteekplaatsen.
- Verdere ontwikkeling van de faciliteiten aan het park van de Rijdt. Dit gemeentelijk park in combinatie met sporthal en zwemkom wordt sterk geapprecieerd. Voor het verenigingsleven zou een ontmoetingscentrum in het park, met keuken faciliteiten en terras, als aanvulling van de polyvalente zaal super zijn.
- Verbeter de verkeersveiligheid: Ga voor een verkeersveilige inrichting van het wegennet door uit te gaan van de positie van kwetsbare weggebruikers.

**– Realiseer mogelijkheden voor ontmoeting in de buurt:**

Voor veel mensen is het opbouwen van nieuwe sociale relaties op iets latere leeftijd een uitdaging. Nochtans heeft een sterk sociaal netwerk een belangrijke preventiefunctie, niet in het minst wat het voorkomen van **eenzaamheidsgevoelens** betreft. Betrek hier onder meer de seniorenadviesraad, verenigingen, dienstencentra en buurtinitiatieven bij.

- Doe verder met het creëren van groene rustplaatsen, deels in combinatie met speelpleintjes, in zoveel mogelijke deelgemeenten en buurten.
- Onderzoek de mogelijkheid om (mobiele) toiletten te voorzien op meerdere van deze rustplaatsen en neem bewakingsmaatregelen om deze tegen vernieling te beschermen.

**– Maak werk van een voetgangers- en fietsbeleid:**

Senioren maken een groot deel uit van de zwakke weggebruikers. Zorg dat de openbare ruimte voor elke zwakke weggebruiker toegankelijk en obstakelvrij is en zich tot aangename en vlotte verplaatsingen leent. En zet in op lokale initiatieven rond (veilig) elektrisch fietsen.

**– Voer een ambitieus klimaatbeleid:**

Vergroen de gemeentelijke infrastructuur om de klimaatimpact te neutraliseren en zorg dat die ook toegankelijk is voor iedereen. En maak werk van lokale actieplannen met aandacht voor senioren om slachtoffers bij extreme weersomstandigheden te vermijden.

**– Stimuleer naast beweging ook gezonde voeding:**

Met het ouder worden veranderen voedingsnoden en -gewoontes. Voor sommigen wordt het moeilijker om gevarieerd en voldoende te eten, waardoor het risico op ondervoeding om de hoek loert. Informeer de inwoners over evenwichtige voedingspatronen en vergemakkelijk de keuze voor gezonde voeding en wees alert voor ondervoeding in de woonzorgcentra.

### 3. Garandeer een sterk lokaal zorgbeleid

*Met het ouder worden, worden mensen geconfronteerd met toenemende zorgnoden, vaak chronisch en complex van aard. Het gaat niet enkel over fysieke problemen, ook verlieservaringen, ingrijpende levensveranderingen en existentiële vragen nemen toe. Een sterk lokaal uitgebouwd zorgbeleid komt tegemoet aan de uitdagingen waar alle inwoners met een zorg- en ondersteuningsnood voor staan.*

#### Actiepunten:

##### **– Maak werk van een sterk lokaal mantelzorgbeleid:**

Zorg dat elke mantelzorger toegang heeft tot de nodige informatie, kwalitatieve en betaalbare ondersteuning en garandeer een voldoende groot aanbod van gezinszorg en respijtzorg zodat mantelzorgers van alle leeftijden zich erkend en ondersteund voelen. Ga in dialoog met mantelzorgers en professionals na waar je als lokaal bestuur het verschil kunt maken.

##### **– Plaats de aanpak van ouderenmis(be)handeling op de agenda:**

Ouderenmis(be)handeling is vandaag nog te veel een verborgen probleem. Vaak wordt het verzwegen door de oudere zelf en niet opgemerkt of herkend door de omgeving. De aanpak vraagt lokaal een sterke intersectorale samenwerking. Neem daar als lokaal bestuur een trekkersrol in op.

##### **– Bouw aan een dementievriendelijke omgeving:**

In een dementievriendelijke omgeving krijgen personen met dementie en hun mantelzorgers volop kansen om te blijven participeren. Treed in dialoog om hun ervaringen te capteren, participatiekansen op maat te creëren en een zorgaanbod uit te bouwen dat optimaal inspeelt op hun uiteenlopende noden en verwachtingen.

## 4. Ontwikkel een levensloopbestendig lokaal woonbeleid

*Zowel eigenaars als (sociale) huurders wonen vaak in woningen die energieverwendend zijn, te groot zijn en niet aangepast zijn aan hun noden. Nochtans heeft iedereen recht op menswaardig wonen. Dit houdt in dat een woning aangepast, kwaliteitsvol en betaalbaar is en zich in een toegankelijke woonomgeving bevindt. Inzetten op levensloopbestendig wonen biedt perspectief om kwaliteitsvol wonen op oudere leeftijd te garanderen, zowel door in te zetten op aangepast of aanpasbaar bouwen en verbouwen, als door verhuizen in de eigen buurt aantrekkelijker te maken.*

**Maak van Brakel het zorgdorp, waar je niet naartoe moet, maar naartoe wil.**

### Actiepunten:

#### – **Ondersteun een kwalitatieve en betaalbare woonmarkt**

*Zoek samen met woonmaatschappijen, huurders en verhuurders naar gepaste huisvestingsoplossingen op maat van senioren met en zonder zorgnoden.*

Bied zowel in de private als in de sociale huur ondersteuning voor woningaanpassingen. Ga inventief op zoek naar een optimaal gebruik van het bestaande sociale woonpatrimonium, bijvoorbeeld door te experimenteren met co-housing en kleinere woontiteiten op maat van alleenstaanden.

– **Maak werk van een diverse woonmix:** Zorg dat iedereen die in een te grote of onaangepaste woning wonen, kunnen uitwijken naar een alternatief in hun vertrouwde buurt. Realiseer betaalbare, kwalitatieve en innovatieve woonalternatieven. Speel daarbij ook in op de wensen van senioren met zorgnoden. Dit omvat onder meer assistentiewoningen, zorgwoningen, kleinschalige groepswoonings en co-housing. Zet in het bijzonder in op een divers aanbod van sociale woningen en op een nauwe opvolging van de woonnoden van de vergrijzende huurpopulatie.



## 5. Zet extra stappen in de strijd tegen armoede

*14% van de Vlaamse 65-plussers leeft in een huishouden met een inkomen onder de armoederisicodrempel (Statistiek Vlaanderen, 2022). Dit percentage is hoger in vergelijking met de jongere leeftijdsgroepen!*

*Statistieken tonen aan dat armoede, kwetsbaarheden en gezondheidsrisico's met zich meebrengen, de actieve participatie aan de samenleving belemmert en het risico op sociale uitsluiting vergroot.*

### Actiepunten:

#### – **Zorg voor een betere toeleiding naar rechten en ondersteuning:**

Ga samen met financieel kwetsbaren na welke sociale ondersteuning en tegemoetkomingen weinig gebruikt worden en waarom. Zorg voor een sterk geïntegreerd breed onthaal dat zowel een laagdrempelig fysiek aanspreekpunt vormt waar iedereen terecht kan met vragen en problemen, als een uitvalbasis waarbij hulp- en dienstverleners zelf de eerste stap naar senioren in een kwetsbare situatie zetten. Werk hiervoor samen met ervaringsdeskundigen, vrijwilligers, brugfiguren, verenigingen, ...

## 6. Maak werk van een digitaal inclusieve samenleving.

*Digitalisering kan voor nieuwe mogelijkheden zorgen, onder meer op vlak van sociaal contact, cultuurparticipatie en toegang tot informatie en diensten. Maar digitalisering creëert en versterkt ook kwetsbaarheid.*

### Actiepunten:

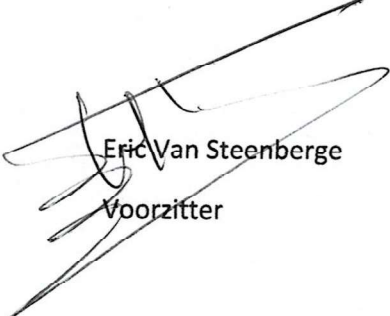
#### **– Stimuleer initiatieven die iedereen de mogelijkheid bieden om digitaal bij te leren:**

Dit kan individueel met een digi-buddy of begeleider, of via laagdrempelige initiatieven van verenigingen, lokale dienstencentra of in bibliotheken.

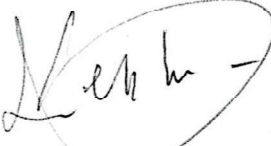
#### **– Investeer in een digitaal inclusief medewerkers- en vrijwilligersbeleid:**

Zorg dat loketmedewerkers en vrijwilligers van gemeentediensten die regelmatig met senioren in contact komen hen vlot wegwijs kunnen maken bij digitale vragen of problemen of kunnen doorverwijzen naar een vorming of hulpverlening op maat.

Dit memorandum is voorgesteld en goedgekeurd tijdens de algemene vergadering SAR Brakel dd 26 januari 2024. Het wordt ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de SAR, in naam van alle leden van de algemene vergadering.



Eric Van Steenberge  
Voorzitter



Jacques Lenvain  
Secretaris